

Zbiór Orzeczeń

POSTANOWIENIE PREZESA TRYBUNAŁU

z dnia 15 listopada 2018 r.*

Postępowanie w trybie przyspieszonym

W sprawie C-619/18

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 258 TFUE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 2 października 2018 r.,

Komisja Europejska, reprezentowana przez K. Banks, H. Krämera i S.L. Kaledę, działających w charakterze pełnomocników,

strona skarżąca,

przeciwko

Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentowanej przez B. Majczynę, działającego w charakterze pełnomocnika,

strona pozwana,

PREZES TRYBUNAŁU,

po wysłuchaniu sędzi sprawozdawczynie A. Prechal i rzecznika generalnego E. Tancheva,

wydaje następujące

Postanowienie

- 1 Komisja Europejska wnosi w skardze do Trybunału o stwierdzenie, że poprzez obniżenie wieku przejścia w stan spoczynku sędziów Sądu Najwyższego (Polska) i zastosowanie tego obniżenia do sędziów powołanych do wspomnianego sądu przed dniem 3 kwietnia 2018 r. oraz poprzez przyznanie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej dyskrecjonalnego prawa do przedłużenia czynnej służby sędziów tego sądu Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom spoczywającym na niej na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.
- 2 W dniu 20 grudnia 2017 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej podpisał ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5), która weszła w życie w dniu 3 kwietnia 2018 r. Ustawa ta była przedmiotem szeregu kolejnych nowelizacji.

* Język postępowania: polski.

- 3 Na podstawie art. 37 ustawy o Sądzie Najwyższym wiek przejścia w stan spoczynku sędziów Sądu Najwyższego został obniżony do 65 lat. Obniżenie wieku przejścia w stan spoczynku znajduje zastosowanie do wszystkich sędziów tego sądu, w tym sędziów, którzy zostali powołani przed wejściem w życie tej ustawy.
- 4 Przedłużenie czynnej służby sędziów Sądu Najwyższego po ukończeniu przez nich wieku 65 lat wymaga złożenia przez tych sędziów oświadczenia o woli dalszego zajmowania stanowiska i przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego zdolność, ze względu na stan zdrowia, do dalszego pełnienia służby sędziowskiej, a także wyrażenia zgody przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Przedłużenie to zostało uregulowane w art. 37 ustawy o Sądzie Najwyższym.
- 5 Na podstawie art. 111 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym sędziowie Sądu Najwyższego, którzy ukończyli 65. rok życia w dniu wejścia w życie ustawy lub osiągną ten wiek do dnia 3 lipca 2018 r., przechodzą w stan spoczynku z dniem 4 lipca 2018 r., chyba że do dnia 3 maja 2018 r. złożą oświadczenie i przedstawią zaświadczenie wskazane w poprzednim punkcie, a Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wyrazi zgodę na dalsze zajmowanie przez nich stanowiska sędziego tego sądu. Artykuł 5 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 1045) zawiera przepisy samodzielnie regulujące procedurę przedłużenia czynnej służby sędziów Sądu Najwyższego, którzy osiągnęli wiek przejścia w stan spoczynku najpóźniej w dniu 3 lipca 2018 r.
- 6 Na podstawie art. 111 § 1a ustawy o Sądzie Najwyższym sędziowie Sądu Najwyższego, którzy ukończą 65. rok życia między 4 lipca 2018 r. a 3 kwietnia 2019 r., przejdą w stan spoczynku z dniem 3 kwietnia 2019 r., chyba że przed dniem 3 kwietnia 2019 r. złożą oświadczenie i przedstawią zaświadczenie, o których mowa w pkt 4 niniejszego postanowienia, a Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wyrazi zgodę na dalsze zajmowanie przez nich stanowiska sędziego tego sądu.
- 7 Co się tyczy sędziów Sądu Najwyższego, którzy zostali powołani przed dniem 3 kwietnia 2018 r. i osiągną wiek 65 lat po dniu 3 kwietnia 2019 r., art. 37 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym przewiduje, że przedłużenie czynnej służby tych sędziów po ukończeniu 65. roku życia podlega ogólnemu systemowi, który wymaga złożenia oświadczenia i przedstawienia zaświadczenia, a także wyrażenia zgody przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, tak jak zostało to wskazane w pkt 4 niniejszego postanowienia.
- 8 Jak wynika z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, zgodnie ze spornymi przepisami prawa krajowego przy podejmowaniu decyzji o przedłużeniu czynnej służby sędziów Sądu Najwyższego Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie jest związany żadnym kryterium, a jego decyzja nie podlega kontroli sądowej.
- 9 Wreszcie ze wspomnianych akt sprawy wynika, że ustawa o Sądzie Najwyższym uprawnia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do swobodnego decydowania, do dnia 3 kwietnia 2019 r., o zwiększeniu liczby sędziów w Sądzie Najwyższym.
- 10 Odrębnym aktem, złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 2 października 2018 r., Komisja wystąpiła także z wnioskiem o zastosowanie, w oczekiwaniu na wyrok Trybunału rozstrzygający sprawę co do istoty, środków tymczasowych na podstawie art. 279 TFUE oraz art. 160 §§ 2 i 7 regulaminu postępowania przed Trybunałem.

- 11 Postanowieniem z dnia 19 października 2018 r. wiceprezes Trybunału nakazała Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie art. 160 § 7 regulaminu postępowania i przed przedstawieniem przez tę ostatnią uwag w przedmiocie wniosku o zastosowanie środków tymczasowych, natychmiast i do czasu wydania postanowienia kończącego niniejsze postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych:
 - zawieszenie stosowania przepisów art. 37 §§ 1–4 i art. 111 §§ 1 i 1a ustawy o Sądzie Najwyższym, art. 5 ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, oraz wszelkich środków podjętych w celu stosowania tych przepisów;
 - podjęcie wszelkich niezbędnych środków w celu zapewnienia, by sędziowie Sądu Najwyższego, których dotyczą wyżej wymienione przepisy, mogli pełnić funkcje na tym samym stanowisku, korzystając z tego samego statusu, takich samych praw i warunków zatrudnienia, jakie przysługiwały im przed dniem 3 kwietnia 2018 r., czyli do dnia wejścia w życie ustawy o Sądzie Najwyższym;
 - powstrzymanie się od wszelkich działań zmierzających do powołania sędziów Sądu Najwyższego na stanowiska sędziów, których dotyczą przepisy stanowiące podstawę uchybienia i będące przedmiotem postępowania głównego, a także od wszelkich działań w celu wyznaczenia nowego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub wskazania, w miejsce Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, osoby, której jest powierzony kierowanie Sądem Najwyższym do czasu powołania nowego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego; oraz
 - powiadomienie Komisji, nie później niż w ciągu miesiąca od doręczenia postanowienia o nakazaniu tych środków, a następnie powiadamiania w regularnych odstępach jednego miesiąca, o wszystkich środkach, które Rzeczpospolita Polska przyjęła w celu pełnego zastosowania się do tego postanowienia.
- 12 Odrebnym aktem, złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 2 października 2018 r., Komisja wystąpiła także, na podstawie art. 133 § 1 regulaminu postępowania, z wnioskiem o rozpatrzenie niniejszej sprawy w trybie przyspieszonym.
- 13 Artykuł 133 § 1 regulaminu postępowania stanowi, że na wniosek strony skarżącej albo strony pozwanej, jeżeli charakter sprawy wymaga niezwłocznego rozstrzygnięcia, prezes Trybunału może postanowić, po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnego, o rozpatrzeniu sprawy w trybie przyspieszonym stanowiącym odstępstwo od przepisów tego regulaminu.
- 14 Rzeczpospolita Polska, do której prezes Trybunału zwrócił się zgodnie z powyższym przepisem, odpowiedziała, że jest przeciwko temu, aby niniejsza sprawa została objęta trybem przyspieszonym.
- 15 Na poparcie swojego wniosku Komisja podnosi, że zarzuty, które formułuje w skardze, dotyczą naruszenia gwarancji pozwalających zapewnić niezależność najwyższego organu sądowego państwa członkowskiego, a wątpliwości o charakterze systemowym, które uzasadniają te zarzuty, mogą prowadzić do braku pewności prawnej i do zakłócenia prawidłowego funkcjonowania porządku prawnego Unii, w związku z czym należy niezwłocznie rozstrzygnąć spór w celu skrócenia, tak dalece, jak to możliwe, tego okresu niepewności.
- 16 Po pierwsze, krajowe sądy najwyższe – z uwagi na szczególne funkcje oraz autorytet ich orzeczeń w krajowym porządku prawnym, a także na szczególny obowiązek ciążyący na nich na mocy art. 267 akapit trzeci TFUE – odgrywają bowiem centralną rolę w systemie stosowania prawa Unii. Wątpliwości co do poszanowania gwarancji niezawisłości w odniesieniu do takich sądów mogą zaś prowadzić do tego, że sądy te nie będą mogły w pełni wykonywać tej roli. Po drugie, zdaniem Komisji powyższe wątpliwości mogą także naruszać wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi i ich

właściwymi sądami, które to zaufanie jest nieodzowne dla funkcjonowania zasady wzajemnego uznawania, odgrywającej zasadniczą rolę w przypadku licznych aktów prawnych Unii dotyczących przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

- 17 Z kolei rząd polski uważa, że uwzględnienie wniosku Komisji o zastosowanie trybu przyspieszonego skutkowałoby nadmiernym ograniczeniem prawa Polski do obrony. Przede wszystkim sprawa porusza bowiem kwestie o charakterze precedensowym i budzi zastrzeżenia pod względem dopuszczalności, toteż trudno wyobrazić sobie, aby pozwane państwo mogło przedstawić wszystkie argumenty ustosunkowujące się do tych różnych kwestii w zaledwie jednym piśmie procesowym, a procedura nie dopuszczałaby złożenia repliki i dupliki. Co więcej, istotne jest, że również ewentualni interwenienci nie mogliby przedstawić swoich uwag w przedmiocie takich kwestii o charakterze precedensowym. Wreszcie rząd polski wskazuje, że Komisja nie spieszyła się z wniesieniem skargi do Trybunału, a ta przewlekłość działania nie może być kompensowana w drodze ograniczenia praw procesowych pozwanego państwa.
- 18 Co się tyczy podnoszonych zagrożeń, które miałyby stanowić sporne przepisy prawa krajowego dla niezależności Sądu Najwyższego, Komisja nie wskazała zdaniem rządu polskiego żadnych konkretnych okoliczności, które mogłyby potwierdzać istnienie takich zagrożeń lub precyzować ich zakres, ani nie wykazała, w jaki sposób w przypadku niezastosowania trybu przyspieszonego mogłoby zostać zakłócone prawidłowe funkcjonowanie porządku prawnego Unii. Zdaniem rządu polskiego kwestionowane przez Komisję rozwiązania mogą powodować przejście w stan spoczynku jedynie niewielkiej liczby sędziów Sądu Najwyższego, co w żaden sposób nie może wpływać na funkcjonowanie i działalność orzeczniczą tego sądu, na możliwość występowania przez Sąd Najwyższy do Trybunału z pytaniami prejudycjalnymi na podstawie art. 267 TFUE, na pewność obrotu prawnego opartego na orzeczeniach wydawanych przez sędziów, którzy wieku emerytalnego nie osiągnęli, ani też na zdolność Sądu Najwyższego do działania w kontekście współpracy sądowej między państwami członkowskimi – współpracy, w którą wspomniany sąd, w odróżnieniu od sądów powszechnych, jest jedynie w niewielkim stopniu zaangażowany.
- 19 W pierwszej kolejności, co się tyczy kwestii, czy charakter sprawy wymaga niezwłocznego rozstrzygnięcia na podstawie art. 133 § 1 regulaminu postępowania, należy przypomnieć, że w ramach niniejszej skargi Komisja twierdzi, iż niedawne zmiany ustawodawcze związane z obniżeniem wieku, w którym sędziowie Sądu Najwyższego przechodzą w stan spoczynku, i z warunkami, na jakich owi sędziowie mogą w stosownych przypadkach uzyskać pozwolenie na dalsze zajmowanie stanowiska po ukończeniu tego wieku, naruszają przepisy prawa pierwotnego Unii wymienione w pkt 1 niniejszego postanowienia.
- 20 W szczególności niniejsza skarga o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego została wniesiona w związku z powzięciem przez Komisję wątpliwości co do istnienia w następstwie tych zmian ustawodawczych samej zdolności Sądu Najwyższego do dalszego orzekania z poszanowaniem przysługującego każdemu prawa dostępu do niezawisłego sądu, wyrażonego w art. 47 karty praw podstawowych.
- 21 Otóż w tym względzie należy przypomnieć, że wymóg niezawisłości sędziów wchodzi w zakres istotnej treści prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, które ma podstawowe znaczenie jako gwarancja ochrony wszystkich praw, jakie jednostki wywodzą z prawa Unii, oraz zachowania wartości wspólnych państwom członkowskim, określonych w art. 2 TUE, w szczególności wartości w postaci państwa prawnego [zob. wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 48].
- 22 Ponadto wątpliwości towarzyszące spornym przepisom prawa krajowego mogą mieć wpływ na funkcjonowanie systemu współpracy sądowej, którego wyraz stanowi mechanizm odesłania prejudycjalnego przewidziany w art. 267 TFUE, będący filarem systemu sądowniczego Unii Europejskiej, dla którego niezależność sądów krajowych, a w szczególności sądów orzekających

w ostatniej instancji, ma zasadnicze znaczenie [zob. podobnie opinia 2/13 (przystąpienie Unii do EKPC) z dnia 18 grudnia 2014 r., EU:C:2014:2454, pkt 176; wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, pkt 43; postanowienie prezesa Trybunału z dnia 26 września 2018 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, niepublikowane, EU:C:2018:786, pkt 15].

- 23 Co się tyczy, w drugiej kolejności, twierdzenia Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym uwzględnienie wniosku o zastosowanie trybu przyspieszonego naruszyłoby jej prawo do obrony, na wstępie należy zaznaczyć, że jak wynika z art. 134 § 1 regulaminu postępowania, w przypadku zastosowania takiego trybu skarga i odpowiedź na skargę mogą zostać uzupełnione repliką i dupliką tylko pod warunkiem, iż prezes Trybunału, po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnego, uzna to za niezbędne.
- 24 Otóż należy zauważyć w tym względzie, że zakładając nawet, iż prezes Trybunału nie zezwoliłby na złożenie repliki – która to decyzja jeszcze nie zapadła – trudno dostrzec, w jaki sposób w braku takiej repliki, czyli w braku argumentów i wywodów uzupełniających argumenty i wywoły zawarte w skardze, do których strona pozwana mogła w pełni odnieść się w swojej odpowiedzi na skargę, rzeczona strona pozwana mogłaby podnosić, że jej prawo do obrony zostało naruszone z powodu nieumożliwienia jej złożenia dupliki. Co więcej, warto przypomnieć, że toczące się przed Trybunałem postępowania w sprawie stwierdzenia uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego są poprzedzone postępowaniem poprzedzającym wniesienie skargi, w toku którego strony mają możliwość przedstawienia i opracowania argumentacji, którą w razie wniesienia skargi będą następnie prezentować przed Trybunałem.
- 25 W świetle powyższego niezwłoczne udzielenie przez Trybunał odpowiedzi może z punktu widzenia pewności prawa pozostającej w interesie zarówno Unii, jak i odnośnego państwa członkowskiego, rozwiązać wątpliwości dotyczące zasadniczych kwestii z zakresu prawa Unii i mające związek z istnieniem ewentualnych ingerencji w określone prawa podstawowe gwarantowane przez prawo Unii oraz z konsekwencjami, jakie mogłaby mieć wykładnia tego prawa dla samego składu oraz zasad funkcjonowania najwyższej instancji sądowniczej tego państwa członkowskiego (zob. podobnie postanowienie prezesa Trybunału z dnia 26 września 2018 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, niepublikowane, EU:C:2018:786, pkt 15).
- 26 Prawdą jest, że przed Trybunałem pozostaje zawisły złożony przez Komisję wniosek w przedmiocie środków tymczasowych, mający na celu zastosowanie środków tymczasowych na podstawie art. 279 TFUE i art. 160 § 2 regulaminu postępowania. Niemniej jednak, jak wskazano w pkt 11 niniejszego postanowienia, postanowieniem z dnia 19 października 2018 r., wydanym po złożeniu przez Rzeczpospolitą Polską uwag w przedmiocie zastosowania trybu przyspieszonego, wiceprezes Trybunału zarządziła na podstawie art. 160 § 7 wspomnianego regulaminu wnioskowane przez Komisję środki tymczasowe, a te środki tymczasowe będą wywoływać skutki do czasu wydania postanowienia kończącego postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych. Należy zatem stwierdzić, bez uszczerbku dla rozstrzygnięć, jakie zostaną przyjęte w tym względzie, że gdyby w mającym zapaść postanowieniu Trybunał orzekł o utrzymaniu środków tymczasowych zarządzonych w oczekiwaniu na wydanie tego postanowienia, rzeczona państwo członkowskie samo miałyby interes w tym, by toczące się w niniejszej sprawie postępowanie co do istoty zakończyło się jak najszybciej, tak aby wspomniane środki przestały obowiązywać, a kwestie podnoszone w tej sprawie zostały prawomocnie rozstrzygnięte.
- 27 Niezależnie od wszystkiego należy podkreślić, że przedmiot i przesłanki uwzględnienia wniosku w przedmiocie środków tymczasowych oraz przedmiot i przesłanki zastosowania trybu przyspieszonego przewidzianego w art. 133 tego regulaminu nie są identyczne (postanowienie prezesa Trybunału z dnia 11 października 2017 r., Komisja/Polska, C-441/17, niepublikowane, EU:C:2017:794, pkt 15).

28 W niniejszym wypadku zaś, niezależnie od rozstrzygnięć, jakie mają zapaść w postanowieniu kończącym postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych, zastosowanie trybu przyspieszonego okazuje się uzasadnione charakterem niniejszej sprawy z powodów wymienionych w pkt 19–25 niniejszego postanowienia.

29 W konsekwencji sprawę C-619/18 należy objąć trybem przyspieszonym.

Z powyższych względów prezes Trybunału postanawia, co następuje:

- 1) **Sprawa C-619/18 zostaje objęta trybem przyspieszonym przewidzianym w art. 23a statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i w art. 133 regulaminu postępowania przed Trybunałem.**
- 2) **Rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

Sporządzono w Luksemburgu w dniu 15 listopada 2018 r.

Sekretarz
A. Calot Escobar

Prezes
K. Lenaerts